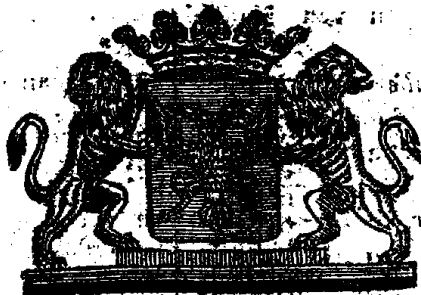

Zaterdag

den 9 September.

FRANKFORT, den 5den September.

De Courant van Malta meldt het volgende: Toen de Cholera te Syrakusé uitbrak, geloofde het volk aanvankelijk niet aan het bestaan van de ziekte, maar schreef de groote sterfte aan vergiftiging toe, en de intendant, de inspecteur en de commissaris van politie vielen als slagtoffers dezer onwetenschap. De krijgswet werd afgekondigd; doch de troepen waren niet talrijk genoeg, om de buitensporigheden van de opgeroepen menigte tegen te gaan. Een arme boer, die men beschuldigde gift op de velden gestrooid hebben, en nog tien andere personen, onder welken de kapitein van het lazareth en een priester, werden op de markt doodgeschoten. Gelijke geruchten van vergiftiging waren te Catania verspreid, zonder daar echter tot bloedstorting aanleiding te geven. Wijders werden de beambten afgezet en de koninklijke wapens vernield. Den 30sten Julij werd de gele vlag, het banier des oproers, geplant; doch de rebellen, die uit naburige plaatsen geen ondersteuning bekwamen, moesten voor de ingezetenen uit de hoogere standen zwichten, die de beambten weder in dienst stelden en aan de troepen hunne wapens teruggaven (volgens de jongste tijdingen is zoo wel te Catania als te Syrakusé de orde hersteld.)

— Het dagblad van Rome behelst het volgend bericht nopens de cholera:

Den 23sten Augustus 277 nieuwe zieken, genezen 31, gestorven 136, onder geneeskundige behandeling gebleven 727; den 24sten Augustus 334 nieuwe zieken, genezen 40, gestorven 174, onder geneeskundige behandeling gebleven 874.

«Onder deze treurige omstandigheden heeft zijne Eminentie de kardinaal *Odeschalchi*, bisschop van Sabina en vicaris-generaal van Zijne Heiligheid, aan de geloovigen bekend gemaakt, dat op last van Zijne Heiligheid ter openbare vereering uitgezet zijn: de hoofden van de heilige apostels *Petrus* en *Paulus* in de Lateraankerk, het heilig aangezicht en de heilige vinger van den apostelvorst in de Vatikaanskerk, het lijk van den grooten paus h. *Pius V* in de Basilica Liberiana, het allerheiligste kruisbeeld in dezelfde kerk, de *sacra spina* in St. Croce in Gerusalemme, de zuil der geeseling in St. Prassede, het allerheiligste kruisbeeld in San Lorenzo e Damasa en in San Marcello, de heilige ketens der heilige apostels *Petrus* en *Paulus* in San Pietro en Vincetti, de arm van den h. *Nicholas* in zijne kerk aan den oever van de Tiber, de arm van den heil. *Franciscus Xaverius* in de kerk del Gesu, en de reliquien der heilige beenderen van St. *Sebastiaan* in St. Andrea del Valle, alsmede alle de uitstekendste en wonderdadigste beeldnissen der mater Sanctissima. Voor elk bezoek, op welk uur van den dag ook, verleent de heilige vader volle aflaat. De processien nogtans behooren voor eenen tijd gestaakt te worden, omdat men het zamenvloeijen van menschen bij de heerschende aanstekende ziekte voor nadeelig houdt. Tevens verbiedt Zijne Heil. te dien einde barvoets te gaan, in de overtuiging, dat God reeds den blooten wil zegenen zal.”

Van den 6den September.

Volgens berigten uit Rome, van den 26sten Augustus, is in het midden van die week aldaar eene bekendmaking tegen de geruchten van vergiftiging verschenen; met bedreiging van straf tegen degenen, die zulke rustverstoorende geruchten verder mogten verspreiden. De jonge *Engelsman*, die als een gewaand vergiftiger aangehouden is geworden, is aan zijne wonden overleden. Uit Duitschland zijn eenige geneesheeren te Rome aangekomen om de cholera-zieken bij te staan. Een veertigtal galeihoeven, die te Rome aan openbare werken bezig gehouden werden, heeft zich bevrijd en van de wapens der hen begeleidende militairen meester gemaakt. De gendarmerie heeft de helft weder opgevangen; maar de overigen zijn ontvlugt en maken nu de groote wegen onveilig.

BERLIJN, den 3den September.

Ten einde het misbruik van sterken drank bij het opkomend geslacht tegen te gaan, heeft ook de landraad van *Gravenitz* in de provincie Posen beschikkingen gemaakt ter oprigting van matigheids-genootschappen, waartoe aanvankelijk een districts-genootschap onder de schoolonderwijzers is tot stand gebracht. Het oogmerk van dit genootschap is, de schooljeugd door woord en daad op de ongelukkige gevolgen van het drinken van gebrande wateren opmerkzaam te maken en dezelve tot plaatselijke genootschappen te vereenigen, wier leden de plegtige belofte afleggen om geen sterken drank te gebruiken. De onderwijzers zijn met grooten ijver tot zoodanig genootschap toegetreten;

zij hebben een bestuur van het genootschap opgericht, bestaande uit vier onderwijzers, hetwelk onder voorzitting van den landraad een statut voor het genootschap ontworpen heeft ende loopende zaken aflost. De onderwijzers, die leden van het districts-genootschap zijn geworden, zijn nu werkzaam geweest en hebben in hun school-district de plaatselijke genootschappen onder de jeugd tot stand gebracht en bovendien heeft zich, hetwelk vooral belangrijk schijnt, een niet omaanzienlijk getal van zondagsleerlingen uit eigen beweging aan de plaatselijke genootschappen aangesloten. Het getal der tot de plaatselijke matigheids-genootschappen behoorende schoolpligtige kinderen en zondagsleerlingen bedroeg in de maand Mei 1834, 1041 en 343, te zamen 1384, en tot dus verre zijn er slechts wainige gevallen voorgekomen, dat leden van de plaatselijke genootschappen ontrouw aan hunne belofte zijn geworden. Waar dit het geval was, zijn meest de ouders oorzaak geweest, dat het genootschaps-kind van zijn loslijk doelwit werd afgetrokken. Om dese treurige afschewerking tegen te gaan, heeft het bestuur van het districts-genootschap besloten, zich tot de geestelijkheid te wenden, en deze voor slag is de koninklijke regering daardoor te gemoet gekomen, dat zij de dekanen en superintendenten met de onderneming van den landraad van *Gravenitz* bekend gemaakt en uitgenoodigd heeft, om dergelijke matigheids-genootschappen, waarvan er overigens reeds een te Tarnowo, district Posen bestaat, op te rigten. Aan Zijne Majesteit den Koning is van de bemoeijingen van gemelden landraad ter beperking van het gebruik van sterken drank bericht gegeven, en hoogstdezelve heeft, bij eene kabinets-order van den 6den Augustus, zijne goedkeuring daarover gelieven te betuigen.

— Van den 2den tot den 3den September zijn te Berlijn aangegeven als door de cholera aangetast 87 personen, en aan dezelve overleden 66 personen.

LONDEN, den 4den September.

De Koning en de Koningin der Belgen zullen met de stoomboot *Firebrand* van Ramsgate naar hun land terugkeeren. Men zegt dat de Koningin der Belgen zich daarna naar St. Ould zal begeven om het huwelijk harer zuster, de Prinses *Clementine*, met den Prins *Alexander* van Wurtemberg, en neef des Koning van Wurtemberg, bij te wonen.

— De *Windsor Express* verhaalt aldus een gevaar, hetwelk de Koningin der Belgen gelukkiglijk ontkomen is.

— J. Vrijdag, terwijl de Koningin en hare doorluchtige gasten te paard het groote park doorreden, verbleef zich een onweder met donder, waarop het paard van de Koningin der Belgen schrikte en opslagging. Twee edellieden van het gevolg maakten aanstonds een omweg en door eene behendige manoeuvre gelukte het hun, het wilde diert in zijnen loop te stuiten. Dank zij hunne tusschenkomst is H. M., die aan een dreigend gevaar was blootgesteld, er met den schrik afgekomen.

— De jongste tijdingen uit Portugal zijn vervat in eene télégrafische dépêche, die den 21sten Augustus te Lissabon bekend gemaakt, en van dezen inhoud is:

De muitelingen hebben Vrijdag ochtend *Calidas* verlaten en zijn op *Pemiche* aangerukt, van waar zij door het garnizoen terug gejaagd zijn geworden. Zij hebben de wijk genomen naar *Serra d'El Rey*, waar zij van Vrijdag op Zaterdag overnachten. Men zegt dat zij op *Corres Vedras* aangerukt zijn.

PARIJS, den 4den September.

Uit de volgende télégrafische dépêches blijkt, dat de Carlistische generaal *Uranga* zich meester heeft gemaakt van *Peneserada*. Deze stad ligt acht uren ten zuiden van *Vittoria*, half weg van die stad naar *Logrono*. Dit is eene belangrijke plaats, welke de generaal *Cordova* heeft laten versterken, om de gemeenschap dier beide steden te verzekeren, als zijnde de voornaamste wapenplaatsen der *Christino's* in de *Baskische* provincie. Het verlies van *Benaserada* zal door verscheidene andere versterkte plaatsen gevolgd worden. Ook vreest men, dat *Vittoria* spoedig door de *Carlisten* zal worden bedreigd. «Dusdanig — zegt het *Journal des Débats*, zijn de gevolgen der opstanden en misdaden bij het leger!”

«*Bajonne* den 2den September.

«Volgens berigten uit *Pampeluna* van den 30sten Augustus, ooringt de de onderkoning die stad met oogmerk, om de opstandelingen tot kamppligt te doen terug keeren. Al de troepen, uitgezonderd de *tiradores*, maakten met hem gemeene zaak.”

Espartero is den 27sten Augustus met zijne troepen van Madrid naar Jdraque vertrokken.

a Bayonne 3. September-half 2 ure.

Het fort van Penaserada is den 26sten Augustus door *Uranga* bevestigd; er bevonden zich in hetzelfde 400 man en 3 vuurmonden.

— Een brief uit Burgos behelst, dat de meeste steden der provincie niet meer aan de bevelen van de autoriteiten der koningin willen gehoorzamen. — De post van Andalusië, den 20sten van Madrid vertrokken, is onderweg bij Madrejós aangehouden en verbrand. — Volgens een onzer dagbladen, zonde op den 29sten Augustus onlusten in Madrid hebben plaats gehad.

— Een groot aantal officieren van het fransche legioen willen naar Spanje terugkeeren, zoo zij zeggen, om 15 maanden soldij, welke Spanje hun niet betaald heeft, te vorderen; doch de minister van oorlog, aan wien zij zich verwoegd hebben, weigert hun zulks. Men schijnt te wreezen, dat zij in dienst van don *Carlos* zullen overgaan.

— Men leest in de *Eclaireur de la Méditerranée* van den 1sten 2^{den} steampaketschepen zijn vertrokken, om de divisie *Lalande* op te zoeken, en de order over te brengen, te Port Vaudres troepen voor Bona zintemen. Er zullen 5000 man van daar naar Bona worden

— Een brief uit Marseille zegt, dat die stad thans naauwelijks 60,000 inwoners bevat, ten gevolge van de verhuizing wegens de Cholera.

Van den 5^{den} September.

Onder de teekening van den 28sten Augustus, wordt uit Madrid het volgende geschreven:

Terstond na het ontvangen van de tijding der door den generaal-majoor *Buerens*, in de vlakke van Carinena geleden nederlaag, is de generaal *Espartero* met zijn legerkorps opgerukt, en waarschijnlijk heeft hij den vorigen nacht te Jdraque doorgebracht. Sedert de officieren, die hufte demissie hadden genomen, naar hunne regimenten zijn teruggekeerd, heerscht onder de divisie van *Espartero* de meeste eenstemmigheid.

De beurs was heden zeer lusteloos; de 5 pCts. zijn à kontant voor 19 verhandeld.

Ten gevolge der hevige verwijtingen, welke de generaal *Seoane* in eene der jongste cortes-zittingen heeft gerigt tegen de officieren die het verdrag aan de Koningin hebben ondertekend, is in el Mando een scherp antwoord verschenen. De generaal heeft geene minder vinnige taal daar tegen doen plaatsen, waarvan het gevolg moet zijn geweest, dat den generaal deels zijn aangeboden door drie officieren der garde, van welke hij twee gedood en een gevaarlijk gekwetst heeft; *Seoane* zelf wordt gezegd slechts eene onbeduidende kwetsuur te hebben bekomen, hetwelk des te verwonderlijker is daar hij slechts één been heeft. (De *Messenger de Cambres* wil weten dat gedurende den 29sten Augustus te Madrid onlusten zijn voorgevallen).

— in de Cortes-zitting van den 26sten heeft men de debatten over de hervorming der geestelijkheid voortgezet, en men heeft de paragrafen achtervolgens behandeld met eene naauwgezette aandacht, die op eene zonderlinge wijze afsteekt tegen de zwaarwichtigheid der omstandigheden, in welke zich het gouvernement geplaatst vindt.

GRAVENHAGE, den 7^{den} September.

Voor dat de Staten-Generaal, in Mei jl., zijn niteen gegaan, is, ter voldoening aan de deswege bestaande grondwettelijke voorschriften, van regeringswege aan dezelve toegezonden het verslag nopens den staat van het armwezen over 1835. Daaruit blijkt, dat de instellingen van weldadigheid ten getale van 5861 zijn, waarvan 5841 gemeentelike, de overige hebben eene meer algemeene bestemming. De gevraagde inlichtingen ontbreken voor 151. Het getal der personen, die in de weldaden dezer instellingen, omtrent welke inlichtingen zijn ontvangen, behalve in die der commissiën of vereenigingen, welke uitdeelingen doen van levensmiddelen en brandstoffen, en der banken van leening, deelen, is (behoudens eenige dubbele berekeningen) f451,405; in die der instellingen tot het verleenen van onderstand f270,239; in die der instellingen, welke strekken om het getal der armen te verminderen f99,914, en in die der instellingen tot voorkoming van armoede f81,252. Het geheele getal dezer personen staat tot de bevolking als f178¹/₃ tot f1000. Volgens de van de besturen der bedoelde instellingen ontvangen opgaven, bedragen de uitgaven in het geheel f14,780,851,79¹/₂, namelijk, die der instellingen tot het verleenen van onderstand f6,359,309,56¹/₂; die der instellingen, welke strekken om het getal der armen te verminderen, f2,619,394,68¹/₂, en die der instellingen, tot voorkoming van armoede, f5,730,147,54¹/₂. Volgens die zelfde opgaven, bedragen de ontvangsten in het geheel f15,075,443,18¹/₂, namelijk, die der instellingen tot het verleenen van onderstand f6,651,488,34; die der instellingen, welke strekken om het getal der armen te verminderen, f2,722,698,98¹/₂, en die der instellingen, tot voorkoming van armoede, f5,701,255,86. Bij de beschouwing dezer sommen, moet echter gelet worden op de, in het verslag gemaakte opmerkingen, namelijk, dat de van de besturen der bedoelde instellingen ontvangen, waaruit bepaaldelijk voortvloeit, dat de uitgaven slechts gedeeltelijk eenen eigenlijk gezegden onderstand, aan behoeftigen verstrekt, uitmaken. Men heeft, even als reeds in vroegere rapporten is opgemerkt, ook in dit verslag niet kunnen vermijden de dubbele berekeningen, welke daaruit voortspruiten, dat dezelfde personen tot verschillende instellingen in betrekking staan; daar echter de gevraagde inlichtingen voor verscheidene instellingen ontbreken, gelooft men niet, dat uit die dubbele berekeningen, in de telling der personen, een groot verschil kan ontstaan. Ten aanzien van de uitgaven en ontvangsten is de telling, ook mede dit jaar, bij gebreke van een gedeelte der gevraagde inlichtingen, wel zeker beneden de wezenlijkheid gebleven.

BREDA, den 6^{den} September.

Naar wij vernemen, heeft het Z. M. den Koning van Pruisen behaagd, aan onzen verdienstelijken landgenoot, den kapitein *J. G. W. Merkes*, van het wapen der gracie, eenen kostbaren geheel met brillanten omzette ring, van biquen versierd met het, mede in brillanten gevatte, naamcijfer des Konings, ten geschenke te zenden, als een blijk van het welgevallen, waarmede door Z. M. twee aan Hoogstdezelve aangeboden exemplaren van de door dezen kundigen ingenieur laatstelijk geschreven werken over de krijgsvouwkunst, waren ontvangen geworden.

ARNHEM, den 6^{den} September.

Heden avond zijn alhier per stoomboot van Keulen aangekomen, de heeren *Odilon Barrot* en *Arago*, leden van de Franche Kamer der afgevaardigden, die, na in het logement *de Paauw* vernachtte hebben, naar Utrecht zijn doorgereisd.

AMSTERDAM, den 7^{den} September.

Beurs van 6 September.

Behalve de bedroevende tijdingen, welke dagelijks uit Spanje ontvangen worden, heeft men heden, volgens particuliere berigten uit Parijs, het gerucht verspreid, dat van de zoo veel besprokene interventie weder gerept wordt, en zoude men eerst weder de gevoelens der overige kabinetten polsen voor dat men tot eenen beslissenden stap overging.

Men wilde ook weten, dat op nieuw drie Spaansche generaals der *Christino's*, *Vigo*, *Narvaez* en *Orta* wreedaardig door hunne troepen vermoord zijn; doch wordt dit door een Carlistisch blad medegedeeld en behoeft dus bevestiging.

Fluctuatien der prijzen:

Holland. In onze 2¹/₂ pCt. is veel handel gedreven, de prijs heeft zich iets verbeterd en blijft 52³/₈ à 1¹/₂. In 5 pCt. gaat zeer weinig om; 100¹/₂, ³/₄, zijn de prijzen, waartoe weinige stukken afgegeven zijn; Kansbiljetten 22⁷/₈; oud sijndicaat 93³/₈, ¹/₂ nieuw 75³/₈, ¹/₂. Oude aandelen handelmaatschappij openden 160¹/₂, vielen tot 159³/₈ en hielden zich op dezen prijs; 5 pCt. Oost-Indië 98³/₈ weinig verhandeld.

Spanje. De handel in Ardoins was heden zeer gering, de eenige prijs derzelve is 18¹/₂ à 1¹/₂ en blijft ook ¹/₂ met verkoopers, en 1¹/₂ te plaatsen; Passive 4¹/₂ à 7.

Rusland. Oude Russen 104¹/₂, ⁵/₈; nieuwe 104⁷/₈ gedaan; Russen van 1831 en 1833 96³/₈ à ³/₄; Roebels 66³/₈ en 1¹/₂ eenige postjes gedaan.

Oostenrijk. Enkele stukken 5 pCt. metalliek zijn à 101 en 5 pCt. Weener bank bij *Goll* à 102¹/₂ afgegeven.

Columbia. 19¹/₂, 1¹/₂; Coupons 3¹/₂ à 1¹/₂.

Beurs van 7 September.

Er zijn heden geene nader tijdingen uit Spanje ontvangen. Geruchten nopens eene interventie worden ook heden over Antwerpen gemeld; intusschen blijkt niet, dat daaraan enig geloof gehecht kan worden, doordien onder de troepen in Frankrijk volstrekt geene beweging heerscht.

Fluctuatien der prijzen:

Holland. 2¹/₂ pCt. 52³/₈, ¹/₂ op het eind der beurs gebleven; 5 pCt. 100¹/₂ à 1¹/₂ weinig gedaan; Kansbiljetten flauw 22⁷/₈ aanvankelijk, later tot 1¹/₂ gevallen. Van beide sijndicaats verloonden zich verkoopers voor binnenlandsche rekening; oud 93³/₈, ¹/₂, ¹/₂, 93, 93¹/₂ à ¹/₂ gebleven; nieuw 75³/₈, ³/₄, ¹/₂ gebleven; aandelen handelmaatschappij bleven doberen 159³/₈ was de prijs, eenigen tijd later viel de prijs tot 158³/₈, en konden zich niet weder daarboven verheffen; 5 pCt. Oost-Indië 98³/₈ gedaan.

Spanje. Ardoins 18³/₈, 1¹/₂, bij zeer geringe affaire.

Rusland. Oude Russen 105; nieuwe van 1831 en 1833 96³/₈ gedaan, Roebels 66³/₈ à ³/₄.

Oostenrijk. 5 pCt. Metalliek bleef voor binnenlandsche rekening gevraagd; ook zijn 5 pCt. Weener bank bij *Goll* à 102¹/₂, en dito 4 pCt. à 92¹/₂ afgegeven.

Columbia flauw; 19 à 18³/₈ met verkoopers.

Uitslagen der Gedeputeerde Staten.

Slot.

Minder dan *Holland* klagen de overige gewesten over schade aan dijken en andere waterwerken. In *Groningen*, *Vriesland*, *Drenthe*, schijnt de landbouw gunstiger uitkomsten te hebben geleverd dan wel in *Gelderland*, *Overijssel*, *Utrecht*, *Zeeland*. In *Groningen* is men over den handel en de scheepvaart tevreden. In *Gelderland* klaagt men er ook niet over. In *Vriesland* heeft de buitenlandsche scheepvaart na deelige uitkomsten opgeleverd, en zijn de scheepsrederijen en scheepsbouw zeer kwijnende. In *Zeeland* gingen handel en zeevaart, hoe gering dan ook, niet achteruit. De toestand der fabrieken heeft over het algemeen geene groote verandering ondergaan. Terwijl schier alle provinciën treuren over het aanzienlijk, *Drenthe* zelfs over het meer dan de bevolking toenemend getal armen, vindt men in het Uittreksel nopens *Noord-Brabant* de opmerkelijke woorden: «De armoede heeft in het afgelopen jaar eerder af- dan toegenomen.» Uit sommige provinciën, niet name *Overijssel*, *Noord-Brabant*, *Zeeland* hoorden wij met genoegen gewag maken van werkplaatsen van handadigheid, werkhuizen en werkscholen voor behoeftigen en arme kinderen. Dergelijke inrichtingen, opsteltelijk personen, die tot eenig werk in staat zijn, schijnen ons verre verkieslijk boven het gratis uitdeelen van onderstand. Niet alleen kunnen de behoeftigen, op die wijze, met veel minder geldelijk bezwaar voor de gemeente of de provincie worden geholpen, en nuttige handwerkers gevormd van menschen die anders voortdurend ten laste der maatschappij zouden hebben geleefd; maar kan men ook, inzonderheid op de werkscholen, iets voor de zedelijke opvoeding doen. Wij gelooven, dat welingerigte werkhuizen, waar men den behoeftigen, des verkiezende huisvesting, en des verdienende eenig loon voor hunnen arbeid gave, veel doelmatiger voor de maatschappij zijn zouden, dan de zeer aanzienlijke bedelingen van allerhande soort. Uit het Uittreksel van *Noord-Brabant* blijkt, dat de werkscholen niet

zeer kostbaar behoeven te zijn, en zelfs hare uitgaven wel zouden kunnen dekken:

« Het getal der op de werkschool te 's Hertogenbosch kosteloos opgenomen kinderen heeft 37 bedragen. De uitgaven hebben beloopt f. 700, als:

Voor aankoop van gereedschappen en werkstoffen . . . f 100.
Voor premien wegens betoonde vlijt en werkzaamheid . . . « 100.
Voor verdiende arbeidsloonen . . . « 500.
De middelen, waardoor in de uitgaven is voorzien, hebben mede bedragen eene som van f 700, en wel:
Wegens opbrengst van het werk . . . f 600.
Subsidien van het algemeen armbestuur . . . « 100.

In het Uittreksel van *Overijssel* vinden wij vermeld, dat de werkplaatsen van liefdadigheid te *Zwolle*, *Deventer*, *Kampen* en *Oldenzaal* werk hebben verschaft aan 2,267 personen; terwijl op de werkscholen te *Zwolle* en *Kampen* 655 kinderen waren.

In de te *Middeburg* en *Zierikzee* bestaande werkplaatsen van liefdadigheid is aan 218 personen werk verschaft geworden.

Het schoolwezen schijnt algemeen in goeden staat en vooruitgang. *Noord-Brabant* evenwel klaagt over de voortdurende kwijning van het meerendeel der Latijnsche scholen. « Bij de bestaande oorzaak (waarom wordt die oorzaak niet genoemd?) dier kwijning acht men het moeilijk, zoo niet onmogelijk, voldoende middelen te vinden om den bloei derzelve te doen herleven. De Latijnsche school te *Uden* is in bloei toegenomen, sedert aan de kweekelingen op het seminarium aldaar, vrijstelling van de dienst der nationale militie is toegekend. Wij vinden het zeer billijk, dat dezelfde begunstigingen worden verleend aan hen, die zich voor de katholieke, als aan hen, die zich voor de protestantsche eerdienst bestemmen; maar wij gelooven, dat de regering beter doen zou met die vrijstellingen van de nationale militie in het algemeen af te schaffen. De aandrang tot de theologie is vergroot; inzonderheid uit die standen, welke anders, bood men hun geene vrijstelling van militie aan, nuttige ambachtslieden leverden zouden. Het is billijk, dat iedereen zich tot elken stand verheffen kunne; maar het is onstaatkundig lieden uit mindere, doch zeer nuttige en achtingswaardige klassen, tot betrekkingen te lokken, die, lokte men hen niet met premien uit, natuurlijker wijze door anderen zouden worden vervuld. Wij begeeren gelijk recht voor allen, maar daarom voorregten voor niemand.

Met eenige verwondering zagen wij de Verslagen en Uittreksels schier geen gewag van het geneeskundig toezigt maken. Algemeen genoeg wordt er echter over deszelfs gebreken geklaagd; en wij weten dat dergelijke klagten Z. M. zijn ter oore gekomen, en bij Hoogstdezelfen een onderwerp van overweging uitmaken. Onder de uitoefenaars der geneeskunst telt *Overijssel*, kluchtig genoeg, zes drogisten.

Voor wegen en middelen van vervoer schijnt overal goede zorg te worden gedragen. Aangaande de politie, zegt *Overijssel*: « Met de weinig voldoende middelen, staande ter beschikking der plaatselijke besturen, kan het plegen van diefstallen ten platten lande niet genoegzaam worden belet. Het beletten derzelve is evenwel eene zeer voorname verplichting. Tot te gemoetkoming in hare vervulling zou men, des nood, Z. M. eenige kavallerie kunnen aanvragen. De Pauselijke dragonders hebben het platte land van *Rome* gezuiverd; de onze zullen dat van *Overijssel* wel zuiveren kunnen; en wij zouden dezelve veel liever zien gebruiken tegen dieven, dan tegen burgers, die zich verbieden, dat zij, ingevolge art. 192 der grondwet: « De behouders der onderscheiden godsdiensten genieten allen dezelfde burgerlijke en politieke voorregten », zoo wel als andere gezindheden mogen vergaderen; ter oefening van: « de volkomen vrijheid van godsdienstige begrippen », welke art. 190 « aan elk » waarborgt.

Uitgenomen *Utrecht*, in welks hoofdstad een uitnemend gesticht voor krankzinnigen bestaat, is *Gelderland* de eenige provincie, welke hare hoop te kunnen geest tot betere verzorging van krankzinnigen. Geen der overige gewesten schijnt die ongelukkige wezens der aandacht of der vermelding waardig te keuren. Misschien ook bestaan er geene krankzinnigen, maar slechts hier en daar eenige opgegevenen, welke men, in sommige steden, in zogenaamde *dolhuizen* sluit, zonder tot hun herstel eenen arts te bezigen, dan in gevallen van geheel lichamelijke ziekte. Wij noodigen de Gedeputeerde heeren van *Zuid-Holland* uit, of wel zijne Excellentie den heer Gouverneur, om, bij gelegenheid als zij zich van de goede politie op 's Konings-Verjaardag St. NICOLAAS of Oude-jaars-avond, te *Rotterdam* gaan overtuigen, ook eens het *dolhuis* aldaar te bezichtigen, en dan eene vergelijking te maken tusschen den toestand van hetzelfde en de pracht van het nieuw gebouwde stadhuis.

Maar, iets, dat de provincien, onze erachten, waarlijk, niet tot ons trekt, iets dat een verbeelding uit een der beschiedene landen van *Europa* of *Amerika* zou verbazen, is het stilzwijgen, hetwelk de Verslagen en Uittreksels algemeen bewaren omtrent de gesteldheid der gevangenen en der gevangenen. Gelijk wij zeiden, geeft de *Staats-Courant* slechts nopens *Holland* en *Friesland* het geheele verslag. Wat de Hollandsche Gedeputeerden aangaande de gevangenen zeggen, hebben wij vermeld. *Friesland* rept er geen woord van. De Uittreksels uit *Groningen*, *Utrecht*, *Overijssel*, *Noord-Brabant* en *Zeeland* evenmin. *Gelderland* en *Drenthe* maken hier eene eervolle uitzondering; en zullen, hopen wij, in het aanstaande jaar nog nadere bescheiden omtrent dit hoogstgewichtig onderwerp, hetwelk de menschheid zoo nauw betreft, mede deelen. Ziehier wat het Geldersche Uittreksel dien aangaande behelst:

« De gevangenen worden behoort onderhouden en de Collegien en Regenten dragen voor de voeding, en behandeling in dezelve de beste zorg. — Te *Harderwijk* en te *Groenlo* zullen, met de herbouwing der raadhuisen, ook de gevangenen worden verbeterd. Te *Wijchen* zijn twee nieuwe lokalen daargesteld. » Terwijl ons uit *Drenthe*, onder de rubriek: *gebouwen*, tot publieke dienst bestemd, gezegd wordt: « De rijks- en provinciale gebouwen zijn in voldoende staat van onderhoud, behalve het huis van arrest te *Assen*, hetwelk reeds te-

dert verscheidene jaren zieh in bouwvalligen toestand bevindt. Men tracht evenwel door de noodige reparatiën hetzelfde in bruikbaren staat te houden. Hoewel hierdoor de noodzakelijkheid, om hetzelfde door een geheel nieuw gebouw te doen vervangen, niet wordt weggenomen. »

Mogelijk evenwel behoorden de berigten of aanmerkingen omtrent de gevangenen en krankzinnigen huizen tot hetgeen de *Staats-Courant* gemeend heeft uit sommige Verslagen te moeten besnoeien. Misschien werd er ook gerept van eene bijzonderheid, welke men ons heeft medegedeeld, en welke wij, indien zij echt is, (waarvoor wij niet instaan), hoogstens zouden afkeuren, het toelaten namelijk van voorlangere en veroordeelde gevangenen tot levenslange Krijgssdienst in *Nederlandsch-Indië*. De nadelige gevolgen hiervan zouden te trefbaar zijn, dan dat wij noodig achten dezelve aan te toonen. Wij maken er slechts gewag van, opdat dit misbruik, indien het besta, kunne worden verholpen. Openbaarheid is het beste middel om tot waarheid te geraken en verbeteringen te bekomen. En, om met de woorden van *WASHINGTON* te eindigen: « Kennis is magt, en waarheid is kennis; hij, derhalve, die dwalingen laat verspreiden, ondermijnt de grondslagen van de kracht zijns lands. »

Waterhoogte te Arnhem.

Den 6 Sept. 2 El 8 Palm 0 Duim; gewassen 10 Duim gevallen 0 D.
Den 7 Sept. 2 El 8 Palm 5 Duim; gewassen 5 Duim gevallen 0 D.

Advertentiën.

Heden overleed, in den ouderdom van 77 jaren, zeer onverwacht, onze veel geachte Vader, de Wel. Edle Heer, T. A. CO SCHE L. T. E. M. A. S. P. SCHEFFER, den 7den September 1837. Mede uit naam mijner Broeder en Zusters. Eenige Kennisgeving.

† § † De Erfgenamen van Vrouwe G. A. DUMBAR, en van haren vooroverledenen echtgenoot den Heer M. B. J. JUSSE de SCHEPPER zijn voornemens door het ministerie van den Notaris Mr. H. W. van MARLE, ten overstaan van het Vrederegert des Kantons *Deventer*, op Maandag den 18den September 1837, des voormiddags te negen uren, in het Landshuis aan het Groot Kerkhof te *Deventer*, finaal aan de meestbiedenden te verkoopen, de navolgende vate Goederen en Boomen:

- 1°. Een groot ERVE en HUIS, met TUIN, STAL en KOETSHUIS, daarachter, gelegen te *Deventer* in de Polstraat, tusschen de huizen van de Heeren F. T. M. ENGER en D. E. L. E. M. A. N, gemerkt E. 1343, thans staande op f 9000.
- 2°. Een ERVE en HUISJE, gelegen te *Deventer* in een gang in de Groot Overstraat, gemerkt G. 1687, ingezet op f 225.
- 3°. Een ERVE en TUIN met een hooft en TUIN-HUISJE daarin, gelegen in de gemeente *Deventer*, over den *Ijssel*, op het Hoek van de tweede Vonderstraat aan de Worp, thans is gebruik bij den Onderwijzer L. E. N. D. E. R. J. N. K., staande op f 375.
- 4°. De halve DOUWELER TIENDE, gaande uit Landerijen onder *Diepenveen*, thans in pacht bij den Bouwman op G. R. O. O. T. D. O. U. W. E. L. aldaar, ingezet op f 250.
- 5°. De halve R. A. T. T. I. N. K. S. - T. I. E. N. D. E., mede met Landerijen onder *Diepenveen* gaande, in pacht bij H. E. N. D. R. I. K. B. A. R. I. N. K. op het E. R. V. E. A. s. i. n. k. onder, *Epo*, ingezet op f 120.
Van No. 4 en 5 nadere informatie te bekomen bij D. E. R. R. O. E. T. E. R. D. op *Steenbruggen*, op Zaterdag voor de inzate en den toeslag.
- 6°. Het Tiendvrije E. R. V. E. Groot Oosterhuis, in Oekelbroek onder *Diepenveen* gelegen, groot 26 Bunders, 82 Roeden, en 40 Ellen, bij den inzet gebragt op f 6600.
Dit E. R. V. E. is gewaard met eene volle W. A. R. E. in de *Gooijermark*, en zal aangewezen worden door den Bouwman aldaar.
- 7°. Het Tiendvrije E. R. V. E. Groot Oosterhuis, in Oekelbroek onder *Diepenveen* gelegen, groot 27 Bunders, 82 Roeden, en 40 Ellen, ingezet op f 8800.
Dit E. R. V. E. is mede gewaard met eene volle W. A. R. E. in de *Gooijermark*, en zal aangewezen worden door den Bouwman aldaar.
- 8°. Het Tiendvrije E. R. V. E. Bargel, gelegen onder *Wilpe* en *Twelto* aan den Straatweg van *Deventer* naar *Voort*, groot 58 Bunders, ingezet op f 19500.
Dit E. R. V. E. is vrij van bruggeld aan de *Isaalbrug* te *Deventer*, en zal aangewezen worden door den Bouwman op het Erve.
- 9°. Een stuk B. O. U. W. E. L. A. N. D., het *Tweltohepad* genaamd, gelegen onder *Wilpe*, groot 1 Bunder, 6 Roeden, en 60 Ellen, ingezet op f 450.
Aan te wijzen door den Bouwman op het E. R. V. E. Bargel.
10. Een stuk B. O. U. W. E. L. A. N. D., het *Wildes Zand* genaamd, gelegen onder *Wilpe*, groot 3 Bunders 68 Roeden en 60 Ellen, ingezet op f 1400.
Aan te wijzen door den Bouwman op het E. R. V. E. Bargel.
- 11°. Een stuk K. E. N. A. K. K. E. R. M. A. A. L. S. B. O. S. C. H., de *Borne* genaamd, gelegen in de buurtschap *Noord Empe* on-

der *Koors*, groot 4 Bunders, 1 Roede, en 80 Ellen, ingezet op f. 1825.

Aan te wijzen door den bewaarsman **J. H. I. D. D. I. N. K.** aldaar woonachtig.

12. De onverdeelde helft van een stuk **HOOILAND**, het *Stuwland* genaamd, gelegen in de *Wolbroeken* onder *Olst*, voor het geheel groot 3 Bunders, 30 Roeden, en 10 Ellen, ingezet op f. 500.

Aan te wijzen door **ROELOF BUURMAN** aan den *Bombelt* onder *Olst* woonachtig.

13. Een gedeelte van een **AKKERMAALS BOSCH**, het *Drostanland* genaamd, gelegen aan de *Hengforderstraat* onder *Olst*, groot 6 Roeden en 10 Ellen, ingezet op f. 30.

14. Het andere gedeelte van gemeld **BOSCH**, het *Drostanland* genaamd, groot 2 Bunders, 51 Roeden, en 70 Ellen, ingezet op f. 2100.

Deze beide perceelen zullen ook in massa geveild, en aangevezen worden door **HENDRIK WOERDMAN** op het *BUITENGOED Wijnbergen* woonachtig.

15. Eene en eene halve **WARE** in de *Hengforder Weerden* onder *Olst*, ingezet op f. 6000.

16. Eene **WARE** in diezelfde *Hengforder Weerden*, ingezet op f. 4000.

17. Het *BUITENGOED Wijnbergen*, gelegen in *Hengforden* onder *Olst*, tusschen het *Buitengoed het Nijendal* van Mevr. w. de *Weduwe DUMBAR* en het volgende perceel, bestaande in een **HEERENHUIS**, waarin zes **BENEDENKAMERS**, eene **KEUKEN**, drie **BOVENKAMERTJES**, **ZOLDER** en **KELDER**, alsmede in een **TUINMANSHUIS**, en **SCHUUR**, met daarbij behorende aanaakvol aangelegde **WANDELINGEN** en **WATERWERK**, **MOESTUIN** met exquisite **VRUCHTBOOMEN** beplant, benevens **BOUWEN WEIDELANDEN**, **BOSCH**- en **HEIDELGRONDEN**, groot 20 Bunders, 66 Roeden, en 60 Ellen, ingezet op f. 9000.

Dit **BUITENGOED** is met een volle **WARE** gewaard in de *Hengfordermark*, en zal aangewezen worden door **HENDRIK WOERDMAN** voornoemd.

18. Een **KAMP BOUWLAND**, **BOSCHGROND**, en gedeeltelijk bepote en gedeeltelijk onbepote **VELDGROND**, de *Radbeld* genaamd, naast het voorgaande perceel en het **BUITENGOED de Kuiperij** van den Heer **B. A. B. S. E. L. M. A. N.** onder *Olst* gelegen, groot 8 Bunders, 52 Roeden, en 40 Ellen, ingezet op f. 4000.

Deze *Kamp* is met een halve **WARE** gewaard in de *Hengfordermark*, en zal aangewezen worden door meergemelden **HENDRIK WOERDMAN**.

Deze beide perceelen zullen ook in massa geveild worden.

19. Een en zeventig perceelen **EIKEN- BEUKEN-** en **BENNENBOOMEN**, op het *Buitengoed Wijnbergen* staande.

Alles breder omschreven bij biljetten, verkrijgbaar bij bovengenoemden Notaris, bij wien de veil-conditien ter visie liggen.

† † † De Notaris **KOLFSCHOTEN** te *Arnhem* zal, op Donderdag den 14den September, 1837, 's namiddags ten 6 ure, in het Logement *het Zwijnshoofd* aldaar publiek verkoopen:

Een hecht en sterk **WINKELHUIS** en **ERVE**, staande te *Arnhem*, in de *Oeverstraat*, dicht bij de *Rijn-barrière*, wijk B No. 78, bij inzet met de hoogen gebragt op f. 2328.

Nadere informatie ten kantore van voornoemden Notaris.

† † † Op Donderdagen den 21sten September, en 5den October 1837, telkens des voormiddags om tien ure, zal op het Gemeentehuis te 's *Heerenberg*, met genot van hooggelden, in *Massa's* en in *Perceelen*, bij inzet en toeslag, in het openbaar geveild, en genoeg geldende, verkocht worden:

De **HEERLIJKEID Millingen**, met de daartoe behorende **HEERLIJKE REGTEN**, **TJENDEN**, **THIJNSEN** en **UITGANGEN**, **ZALMVISSCHERIJ**, **RIVIER-VERENBOUW**- en **WEIDELANDEN**, in het geheel groot ruim 79 Bunders, alles te zamen berekead op een jaarlijksch inkomen van f. 2647-39.

Staat van deze verkooping zal, op den 15den September en 19den October, tegen betaling van 25 Cents, verkrijgbaar zijn: te *Arnhem* bij den Provincinelen drucker **A. VAN GOOR**, en te *Millingen* bij den Heer **F. J. H. L. L.**, welke laatste tevens, van dien dag af, tot den 15den October toe, aan de gezindigen op de plaatsen zelve inswijken kan, zoodat mede, bij denzelven de voorwaarden van verkooping, zullen kunnen worden ingezien.

Verkoop van Vaste Goederen.

Door het ministerie van den Notaris **H. F. LULOFS**, te *Zutphen*, zullen, in het *Koffijhuis het Zwijnshoofd* aldaar, op Dingsdag den 12den September 1837, bij inzet, en 14 dagen daarna zijnde den 26sten der maand, telkens 's namiddags om twee ure, bij definitive veiling, (naar genoeg geldende), in het openbaar worden ver-

kocht, de volgende vaste goederen, aan onderscheidene Eigenaren toebehoorende, te weten:

1. Een **HUIS** en **ERF** met **STAAL** daarnaast en **TUIN** daar achter, op het *Oudewand* te *Zutphen*, V. No. 415, bewoond geweest door wijlen den Heer en Mr. **A. ARDESCH**.

2. Een **HUIS** en **ERF** met bijbehorende twee **WONINGEN**, mede te *Zutphen*, in de *Tuifstraat*, op den hoek der *Vaaltstraat*, V. No. 315, waarin sinds onheugelijke jaren met goed gevolg is uitgeoefend eene **BROODBAKKERIJ**.

3. Een **HUIS** en **ERF**, V. No. 143, en nog twee **HUISJES** onder één dak, V. No. 147, alsmede te *Zutphen* in de *Beek* of *Komstraat*.

4. **VLEEWONHUISJES**, met eenigen bijbehorenden **HOFGROND**, alsmede te *Zutphen* op de *Laarstraat*, begrepen onder het verpondingsnummer 1124, behorende tot de nalatenschap van den *Tuinman ROETHERS*.

Nadere informatie, ook ten aanzien der veilconditien, zijn te bekomen bij den *Notaris* voornoemd.

† † Ten overstaan van den te *Velp* residerenden *Notaris* **R. O. S. E. N. T. H. A. L.** zal, op den 26sten September 1837, ter inzet, en op den 10den October 1837 ten finale verkoop, beide des avonds ten 6 ure, veilen:

Eene, sedert weinige jaren nieuw uit den grond opgebouwde kapitale **BURGERWONING**, met **VRUCHTBAREN TUIN** te *Velp*, bijzonder gunstig tot uitoefening van alle soorten van bedrijf, staande en gelegen op eenen niet noemenswaardigen afstand van den straatweg, in de nabijheid van den *Molenbeek* — Zijnde inmidels **UITDEHANDTEKOOPT**, en, of in persoon, of met vrachtyrje brieven, tot den 16den September e. k. te bevragen bij voornoemden *Notaris*.

† † Mr. **N. G. FRANCKEN**, *Notaris* te *Elst* zal, op Woensdag den 20sten September 1837, bij inzet en den 4den October daaraan bij toeslag, beide ten huize der Erven **A. A. L. B. E. R. S.** te *Elst*, en des voormiddags ten elf uren, in het openbaar verkoopen:

Een perceel **BOUWLAND**, de *Duining* genaamd, gelegen onder *Elst*, huurtschap *Lijnden*, groot vijf bunders.

† † Bij de provisionele veiling der vaste goederen te *Veenendaal*, op den 6den dezer, is het perceel **HOOILAND** en **VEENGROND**, groot 7 Bunders, 64 Roeden en 78 Ellen, genaamd *de Kooiblokken*, gelegen onder *Bennekom* aan de benedenlandsche grift, naast de kooi van den **BARON VAN PALLANDT VAN BARLHAM**, ingezet op f. 4125. De finale verkoop zal plaats hebben op Woensdag den 13den dezer, des voormiddags om 10 uur, ten huize van den kassier **B. VAN ALTENA** aldaar.

Nadere Informatien te bekomen ten kantore van den *Notaris* **S. L. O. K.**, residerende te *Veenendaal Stichts*.

† † Op Donderdag den 14den September 1837, des namiddags ten 2 ure, ten huize van **V. I. S. S. E. R.**, aan den zandweg, te *Duiven*, verkoop van eene aanzienlijke partij zware **IEPEN** en **LINDEBOOMEN** aldaar liggende, voorts gezaagd **WAGENSCHOT** en **PLANKEN**, **TIMMERGEREEDSCHAP**, **2 WERKBANKEN**, een nieuw **KABINET**, eene **BUREAU**, en **MANSKLEEDINGSTUKKEN**, op krediet tot keramis.

LEES HIER.

Men biedt **UITDEHANDTEKOOPT**: eene aanzienlijke hoeveelheid **EIKEN-** en **ELZEN-HAKHOUT**, bijzonder geschikt tot kribwerk. Te bevragen bij den Heer *Burgemeester* **P. R. I. N. S.**, te *Bennekom*.

† † † Tot bijwoning van den voortgezetzten *Cursus* van **NATUURKUNDIGE LESSEN**, welke van wege het *Physisch Gezelschap*, tot *Nut en Vergentogen* door den Heer **W. KNOOPS** gegeven wordt, is, tegen primo October aanstaande, weder de gelegenheid open gesteld.

Nadere inlichtingen ten aanzien der voorwaarden enz., zijn te bekomen bij gemelden Heer **W. KNOOPS** *Arnhem*, den 8sten September 1837.

† † Wordt verlangd op een *Landgoed* in *Gelderland*, **ERVEN VAREN TUINMAN**, zoodat welken kundig, uitgezonderd stukkegaten, en wijns vromen koken en werken kan. Gedagden worden verzoekt, met vrachtyrje brieven en opgeven van dingsten, hand en godsdienst, aantemelden, bij den directeur der *Posten* te *Dordrecht*, onder Letter B.

De Tandmeester,

LEHMAN JOSEPH SON,

Zal, tot den 16den September, te *Nijmegen* in het Logement de *Pia* ce *Royal* gelogeed zijn.